

«جوان» رهیافت دولت را برای ایجاد عدالت و شفافیت مالیاتی واکاوی می کند

متخلفان مالیاتی زیر تیغ عدالت

سمت و سوی جدید نظام مالیاتی نشان می‌دهد دولت برای مقابله با فرار مالیاتی مشاغل با درآمدهای کلان عزم جدی دارد

محور برنامه سازمان امور مالیاتی برای دریافت مالیات هوشمند این است که داده‌های کامل جامع و قابل‌اطمینان داشته باشد تا دانه‌درشت‌ها و مشاغل با در آمد کلان که فرار مالیاتی اصلی در این بخش هستند مالیات‌شان گرفته شود. نکته قابل توجه اینجاست ۸۵درصد مردم که زیر ۱۵میلیون تومان مالیات می‌پردازند، تنها حدود ۱۰درصد مالیات مشاغل را شامل می‌شوند و اتفاقاً حدود ۹۰درصد مالیات مشاغل در بخش مشاغل خاص قرار دارند که فرار مالیاتی هم در این بخش است؛ مشاغلی نظیر پزشکی، دندانپزشکی، وکالت، سالن‌های آرایشی زنانه، طلافروشی‌ها، رستوران‌ها و غیره که مالیات پرداختی آنها کمتر از مالیات کارگران و کارمندان است. براساس عملکرد سال ۱۴۰۱ میزان سرانه مالیات مشاغل ۷/۵میلیون تومان است، این در حالی است که این میزان مالیات معادل حقوق ۱۱میلیون تومانی در سال ۱۴۰۱ است که عدد بسیار پائینی تلقی می‌شود و نشان از سرانه عجیب و با بین مالیات مشاغل و به خصوص مشاغل خاص نظیر پزشکان است که باید به سمت اصلاح شدن برود.

با اجرای موفق سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی و سامانه‌ی دستتگاه‌های پوز، جریان تراکش مالی و دستتگاه‌های کارتخوان و بررسی حساب‌های تجاری و غیر تجاری (کارت‌به‌کارت‌ها) اطلاعات مالی و تراکش‌های مؤدیان حاصل می‌شود و گام بعدی حصول مالیات عادلانه و خودکار (هوشمند) براساس تبصره ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم است.

مزیت استفاده از تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم موسوم به مالیات‌ستانی هوشمند و خودکار از مشاغل، این است که می‌توان به صورت هوشمند مالیات را با مزایای متنوع و با امکان پرداخت اقساطی بدون نیاز به تکمیل اظهار نامه مالیاتی و نگهداری اسناد مالی (برای اینکه مأمور مالیاتی مدارک و دفاتر مالیاتی را بررسی کند) یا مراجعه حضوری پرداخت کرد و با مأمور مالیاتی و ممیز دیندار فیزیکی صورت نگیرد تا با مشکلات برخورد سلیقه‌ای مواجه نشد.

برای مالیات بر عملکرد سال ۱۴۰۱ در بخش مشاغل چیزی نزدیک به ۵۰درصد مؤدیان که به ذیل تبصره ۱۰۰ ماده قانون مالیات‌های مستقیم آمدند از پرداخت مالیات معاف هستند، در صورتی که در سیستم سنتی یا ممیز محور ما معافیت مالیاتی نداشتیم یا معافیت مالیاتی خیلی کمی داشتیم و خیلی کم پیش می‌آمد که یک مؤدی از پرداخت مالیات معاف بشود. نکته قابل توجه دیگر این است که بیش از ۸۵درصد مؤدیان مالیاتی زیر ۱۵ میلیون تومان پرداخت می‌کند. در نتیجه مردم عادی با اخذ مالیات هوشمند نه‌تنها متضرر نمی‌شوند، بلکه بخش کثیری از مردم از پرداخت مالیات معاف می‌شوند و سود می‌برند، اما دانه‌درشت‌های اقتصادی و مشاغل با درآمد کلان هستند که با پرداخت مالیات هوشمند و عادلانه متضرر شوند.

■ **فرار مالیاتی در سیستم هوشمند مالیاتی به حداقل می‌رسد**
محمدرضا دشتی، اردکانی عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس در گفت‌وگو با «جوان» در مورد سیستم مالیاتی هوشمند می‌گوید: «خیلی از فرآیندهای مالیاتی با کمک برخی سازمان‌ها مثل سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سازمان مالیاتی هوشمندسازی شده‌اند که این اتفاقی بسیار بیجا و خوب است. بر خط کردن انتقال املاک اتفاق بزرگی است که در همین حوزه افتاده است.»

وی می‌افزاید: «اگر بتوانیم سیستم مالیات هوشمند را گسترش دهیم، خطا و سلیقه انسانی در آن سیستم را محدود می‌کنیم و به همان نسبت فرار مالیاتی هم محدود می‌شود. سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی یکی از مهم‌ترین قوانینی بود که مجلس مصوب کرد و پیگیر اجرای آن نیز بود. این سامانه در کنار سامانه‌ی دستتگاه‌ی پوز و حساب‌های بانکی مؤدیان زیر ساخت و داده لازم برای اخذ مالیات هوشمند فراهم کرد. اینکه تمامی حساب‌های افراد به سامانه‌های مالیاتی وصل شود، امکان آنکه بخواهند از زیربار مالیات در بروند و مالیات ندهند را نیز بسیار کم خواهد کرد.»

دشتی اردکانی تأکید می‌کند: «فرار مالیاتی با این روش به حداقل می‌رسد و در زمینه عدالت مالیاتی نیز قدم خواهیم برداشت. با اصلاح نظام مالیاتی و هوشمند شدن کارها و داشتن داده‌های خروجی نظام بانکی و دستتگاه پوز می‌توان ورود و خروج پولی را که از طرف مؤدی می‌آید، رصد کرد و از آن مالیات گرفت. سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی نیز در این زمینه بسیار مؤثر است و هر کالای که فروش

تا دو، سه سال پیش ممیز محوری در حوزه مالیات حاکم بود که اینها با سیستم مالیاتی هوشمند جمع و باعث رضایتمندی و اعتماد به سیستم مالیاتی کشور می‌شود. علاوه بر این رضایتمندی، درآمدهای دولت هم بیشتر می‌شود و افرادی که به‌وسیله این سیستم رصد می‌شوند حقتشان ضایع نمی‌شود

رحیم زارع

عضو کمیسیون برنامه بودجه و محاسبات مجلس

الله‌ویردی دهقانی

عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس

محمدرضادشتی اردکانی

عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات

اگر بتوانیم سیستم مالیات هوشمند را گسترش دهیم، خطا و سلیقه انسانی را در آن سیستم محدود می‌کنیم، و به همان نسبت فرار مالیاتی هم محدود می‌شود. سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی یکی از مهم‌ترین قوانینی بود که مجلس مصوب کرد و پیگیر اجرای آن نیز بود

در گفت‌وگو با «جوان» در مورد استقرار نظام مالیاتی هوشمند می‌گوید: «یک دهه از عمر قوانین مالیاتی می‌گذرد و روزبه‌روز این قوانین کامل‌تر می‌شود و باید هم همینطور باشند. ما در حال رد شدن از دولت الکترونیک هستیم و به سمت دولت هوشمند می‌رویم که هم شفاف‌سازی در درآمدها و هم حوزه مالیات‌ها را ایجاد می‌کند و هم از ایجاد درآمدهایی که واقعی نیستند، جلوگیری می‌کند.»

وی می‌افزاید: «در واقع سیستم مالیاتی هوشمند به نوعی از فرار مالیاتی جلوگیری و در کار مردم تسریع و تسهیل ایجاد می‌کند،

اگر همه اعم از مردم و مسئولان اجرایی به سیستم مالیاتی هوشمند تن بدهند، قطعاً بسیاری از مشکلات فعلی‌در این بخش حل‌می‌شود.سیستم مالیاتی هوشمند باعث ایجاد شفافیت مالیاتی، افزایش درآمدهای مالیاتی و کاهش فرار مالیاتی می‌شود و در نهایت درآمدهای غیر نفتی دولت نیز افزایش پیدا می‌کند»

در گفت‌وگو با «جوان» در مورد استقرار نظام مالیاتی هوشمند می‌گوید: «یک دهه از عمر قوانین مالیاتی می‌گذرد و روزبه‌روز این قوانین کامل‌تر می‌شود و باید هم همینطور باشند. ما در حال رد شدن از دولت الکترونیک هستیم و به سمت دولت هوشمند می‌رویم که هم شفاف‌سازی در درآمدها و هم حوزه مالیات‌ها را ایجاد می‌کند و هم از ایجاد درآمدهایی که واقعی نیستند، جلوگیری می‌کند.»

وی می‌افزاید: «در واقع سیستم مالیاتی هوشمند به نوعی از فرار مالیاتی جلوگیری و در کار مردم تسریع و تسهیل ایجاد می‌کند،

نایب رئیس اول مالیات، کار و تأمین اجتماعی می‌گوید: درآمدهای مالیاتی هوشمند در بدین ترتیب، امکان اخذ مالیات هوشمند نیز فراهم شده است.»

این فعال اقتصادی با اشاره به اینکه در تمامی کشورها فرار مالیاتی تا حدی وجود دارد، بیان می‌کند: «البته اینکه برخی مشاغل با دریافت نقدی پول یا سکه از کارنخوان استفاده نمی‌کنند، این موضوع کتمان مالیاتی است و باید برای مقابله با این کتمان مالیاتی در زمینه شفافیت جریان مالی و تراکنشی نیز اقدام شود.»

تولایی ادامه می‌دهد: «در کشور ما برخی مسائل روردریاستی داریم، به طوری که برخی افراد با لابی‌گری ممکن است قانون را کمرنگ اجرا کنند.»

وی با بیان اینکه اجرای سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی در شفافیت تأثیر بسزایی دارد، خاطر نشان می‌کند: «راهاندازی سامانه مؤدیان و پایانه فروشگاه‌ی در شفافیت تأثیر بسزایی دارد، و پایانه فروشگاه‌ی در شفافیت و گسترده‌ی مالیات تأثیر بسزایی دارد. با سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی شفافیت در همه زنجیره‌ها و امکان شفافیت جریان کالا در طول زنجیره از تولید تا واردات ایجاد خواهد شد. همچنین شفافیت جریان مالی نیز امکان تقاطع‌گیری داده‌ها را فراهم خواهد کرد و بدین ترتیب امکان اخذ مالیات هوشمند از مشاغل با فرار مالیاتی بالا فراهم خواهد شد.»

اعمال سلاقی انسانی امکان فساد را فراهم می‌کرد. سیستم مالیاتی هوشمند از فساد جلوگیری می‌کند که مقوله بسیار مهمی است. اظهارنظرهای شخصی و افرادی که به دلخواه برای این افراد اظهارنظر می‌کردند، حذف می‌شود. در سیستم سنتی اگر کسی از کسی کینه شخصی هم داشت، می‌توانست آن را اعمال کند که با هوشمندسازی مالیاتی این مسئله نیز از بین می‌رود.»

زارع در پایان می‌گوید: «تکنولوژی باعث شفافیت می‌شود و هوشمندی سیستم جامع اطلاعاتی خودش باعث هوشمندی می‌شود و این هوشمندی از فرار مالیاتی جلوگیری می‌کند. الان یکی از دغدغه‌های ما این است که از فرار مالیاتی جلوگیری شود که این مثل ترموستات عمل و رصد می‌کند. در کنار این می‌تواند پایه‌ها و درآمدهای مالیاتی جدید را هم شناسایی کند.»

■ **سیستم مالیاتی هوشمند باعث کاهش فرار مالیاتی مشاغل خاص می‌شود**

الله‌ویردی دهقانی، عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «جوان» در مورد سیستم مالیاتی هوشمند اظهار می‌کند: «اگر همه اعم از مردم و مسئولان اجرایی به سیستم مالیاتی هوشمند تن بدهند، قطعاً بسیاری از مشکلات فعلی در این بخش حل می‌شود. سیستم مالیاتی هوشمند باعث ایجاد شفافیت مالیاتی، افزایش درآمدهای مالیاتی و کاهش فرار مالیاتی می‌شود و در نهایت درآمدهای غیر نفتی دولت نیز افزایش پیدا می‌کند.»

وی می‌افزاید: «باید مردم و واردات و صادرات را به این سمت سوق دهیم که با استفاده از این سیستم چه در بحث پایانه‌های فروشگاه‌ی و چه دستتگاه‌های پوز به امر شفافیت در کشور کمک کنند. ما پیام به جای اینکه قاچاق، دروغ‌گویی و اظهار نکردن را ترویج کنیم که ضررش به تولید کننده، صادر کننده، مردم و تولید است، این را شفاف کنیم که مردم آنچه را که وارد و خارج می‌کنند، شفاف اعلام کنند و فرار مالیاتی نداشته باشند. نیازمندی‌های کشور چه در بحث کالا و چه خدمات از مبادی قانونی به صورت قانونی وارد شود.»

این نماینده مجلس تأکید می‌کند: «سامانه‌های فروشگاه‌ی و دستتگاه‌های پوز دو راهکاری بودند که برای سیستم مالیاتی هوشمند مجلس مصوب کرد. دولت باید الزام کند که هر کسی یا هر صغنی که از دستتگاه پوز و سیستم هوشمند استفاده نکند، پروانه‌اش باطل شود و هر کسی اگر اظهار کند که توانایی خرید این دستتگاهها را ندارد، دولت رایگان آن را در اختیارشان قرار دهد تا فعالیت‌های صنوف شفاف شود.»

دهقانی می‌گوید: «در سیستم مالیاتی سنتی ۹۰ درصد خطا اتفاق می‌افتد. اگر مسئولان برای اجرای این قوانین جدی باشند و اجازه ندهند مافیاهای مختلف بسر آنها تأثیر بگذارند، این به نفع کشور و شفافیت مالی است.»

وی در پایان خاطر نشان می‌کند: «البته ما معتقدیم این سیستم باید یکپارچه عمل کند؛ یعنی سیستم کالا و خدمات از مبادی ورودی و خروجی که به کشور وارد می‌شود، باید مشخص باشد که کجا آمد، چقدر آمد، وضعیت فروشگاه‌ها و انبار چگونه است، فلان فرآورنده‌ها چقدر فروخته‌اند. اینها اگر یکپارچه به هم وصل شود، دیگر نه فرار مالیاتی و نه گرانفروشی و نه کمبود کالا خواهیم داشت. سامانه مؤدیان در این زمینه کمک کننده خواهد بود و جریان کالا را شفاف خواهد کرد؛ همچنین شفافیت حساب بانکی افراد و دستتگاه‌های پوز نیز جریان مالی مشاغل را شفاف خواهد کرد که این موضوع با تقاطع‌گیری داده‌ها در بخش کالا و مالی امکان تشخیص دقیق درآمد و هزینه و شناسایی سود مشاغل به وجود آمده است و امکان اخذ مالیات شفاف و هوشمند در بخش مشاغل ایجاد خواهد شد.»

■ **جمع‌بندی**

به نظر می‌رسد شادویی بارادایم شیفت در رهیافت مالیاتی دولت هستیم، به طوری که در صدد ایجاد شفافیت و عدالت مالیاتی هستند، شفافیت از آن جهت که ممیزمحور بودن مالیات‌ستانی پایان می‌یابد و عدالت نیز از آن جهت که با جلوگیری از فرار مالیاتی مشاغل خاص، آنها هم مکلف به پرداخت مالیات می‌شوند. سال‌هاست این گزاره مطرح می‌شود که «مالیات کارگران و کارمندان قبل از پرداخت دستمزد و حقوق دریافت می‌شود، اما افعال خیلی از مشاغل از جمله مشاغل پر درآمد از پرداخت مالیات استتکاف می‌کنند و کسی نیز پیگیر آن نیست.» در چنین وضعیتی کسی که بیشتر از بارانه‌های عمومی استفاده کند، برنده‌تر است؛ یعنی بدون پرداخت سهمی در استفاده از خدمات عمومی، در سهم دیگران برای جیب شخصی خود استفاده می‌کند. برخی مشاغل از جمله پزشکان، وکلا و مشاوران طی چند سال گذشته مشتریان خود را مکلف می‌کردند مبلغ پرداختی را کارت به کارت کنند و با این روش، به‌زعم خود از پرداخت مالیات فرار می‌کردند، اما سازمان امور مالیاتی اخیراً طی توافقی با بانک مرکزی، حساب‌های بانکی مشکوک به گردش مالی بالا را رصد می‌کند و با تعریف الگوریتم‌هایی نسبت به شناسایی این طیف که در صدد فرار مالیاتی هستند، اقدام می‌کند. بنابراین استفاده کردن یا نکردن از دستتگاه کارتخوان (پوز) در مطب یا دفاتر کار دیگر موضوعیت ندارد و متخلفان مالیاتی به تبع عدالت سیره خواهند شد و این همان مسیری است که دغدغه‌مندان مطالبه آن را دارند.

مالیاتی نباشد.»

وی می‌افزاید: «اگر نحوه دریافت مالیات به روال قبل باشد، خیلی از افسراد رغبتی به پرداخت ندارند، در حالی که حرکت به این سمت و نگاه مالیات‌ستانی برقرار است.»

جلیل کاربخش

نایب‌رئیس مالیات، کار و تأمین اجتماعی کمیسیون اتاق ایران

راه‌اندازی سامانه مؤدیان منجر به برقراری عدالت و کنترل سیستم مالیاتی می‌شود، اگر سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی به درستی طراحی و اجرا نشود، مشکلات متعددی را برای مؤدیان ایجاد می‌کند، در حالی‌که هوشمندسازی مالیات به دریافت مالیات عادلانه کمک می‌کند.»

نایب رئیس مالیات، کار و تأمین اجتماعی کمیسیون اتاق ایران ادامه می‌دهد: «اگر بتوانیم از افراد خیره و تشکله‌ها برای محاسبه مالیاتی استفاده کنیم، این امر می‌تواند راهگشا باشد.»

این فعال بخش خصوصی با تأکید بر این موضوع که درآمد مشاغل خاص باید به یک حساب واریز شود، خاطر نشان می‌کند: «اگر درآمد مشاغل خاص دکنر، وکلا و غیره به حساب مالیاتی واریز شود، از فرار مالیاتی جلوگیری می‌شود. چنانچه فردی حساب دومی داشته باشد، در غیر این صورت جرایم بالایی باید اخذ شود تا فرار مالیاتی رخ ندهد.»

گفت‌وگو

نایب رئیس اول مالیات، کار و تأمین اجتماعی کمیسیون اتاق ایران در گفت‌وگو با «جوان»:

فرار مالیاتی مشاغل خاص اجحاف به کارمندان و کارگران است

مثبت سازمان امور مالیاتی منجر به استقبال افراد می‌شود.»

کار بخش با اشاره به اینکه راه‌اندازی سامانه مؤدیان و شفاف تأثیر بسزایی دارد، برخی فعالان اقتصادی را اجحاف مالیاتی و پرداخت مالیات اضافه شکوه دارند که راه‌اندازی سامانه پایانه‌های فروشگاه‌ی می‌تواند منجر به توزیع مالیات به شکل مناسب شود. راه‌اندازی سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی، فرآیند وصول مالیات را هوشمند، خودکار و همچنین سیستمی خواهد کرد و دیگر شاهد برخورد مستقیم مؤدی با ممیز و فرآیند پیچیده و سلیقه‌ای ممیزمحوری مالیات نخواهیم بود.»

محمود تولایی، رئیس کمیسیون مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی ایران در گفت‌وگو با جوان با اشاره به تأثیر راه‌اندازی سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی در دریافت عادلانه مالیات می‌افزاید: «راه‌اندازی سامانه مؤدیان در شفاف‌سازی و گسترده‌ی سطح مالیات تأثیر بسزایی دارد، به طوری که اجرای درست قوانین این امر را تسهیل می‌کند و دیگر نیازی به تکالیف مؤدیان در حوزه گزارش فصلی هم نیست. از تیر ۱۴۰۱ سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی به کار گرفته شده و این موضوع در زمینه شفافیت جریان کالایی بسیار اثر گذار است.»

وی خاطر نشان می‌کند: «سازمان امور مالیاتی با همکاری بخش خصوصی به‌طور کامل می‌تواند این امر را اجرا کند، به طوری که شفاف‌سازی ورود و خروج کالا از مبادی اصلی اعم از تولید داخل و وارداتی و آخرین حلقه مصرف‌کننده را به طور کامل رصد کنند تا مالیات اصولی پرداخت شود.»

محمود تولایی

رئیس کمیسیون مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی

با سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی شفافیت در همه زنجیره‌ها و امکان شفافیت جریان کالا در طول زنجیره از تولید تا واردات ایجاد خواهد شد. همچنین شفافیت جریان مالی نیز امکان تقاطع‌گیری داده‌ها را فراهم خواهد کرد

رئیس کمیسیون مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی در گفت‌وگو با «جوان»:

راه‌اندازی سامانه پایانه‌های فروشگاه‌ی می‌تواند منجر به توزیع مناسب مالیات شود

رئیس کمیسیون مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی می‌گوید: «راه‌اندازی سامانه مؤدیان در وصول مالیات نظام‌مند و شفاف تأثیر بسزایی دارد، برخی فعالان اقتصادی را اجحاف مالیاتی و پرداخت مالیات اضافه شکوه دارند که راه‌اندازی سامانه پایانه‌های فروشگاه‌ی می‌تواند منجر به توزیع مالیات به شکل مناسب شود. راه‌اندازی سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی، فرآیند وصول مالیات را هوشمند، خودکار و همچنین سیستمی خواهد کرد و دیگر شاهد برخورد مستقیم مؤدی با ممیز و فرآیند پیچیده و سلیقه‌ای ممیزمحوری مالیات نخواهیم بود.»

محمود تولایی

رئیس کمیسیون مالیات، کار و تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی

با سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌ی شفافیت در همه زنجیره‌ها و امکان شفافیت جریان کالا در طول زنجیره از تولید تا واردات ایجاد خواهد شد. همچنین شفافیت جریان مالی نیز امکان تقاطع‌گیری داده‌ها را فراهم خواهد کرد و بدین ترتیب امکان اخذ مالیات هوشمند از مشاغل با فرار مالیاتی بالا فراهم خواهد شد.»